

การบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดลสู่โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นนำร่อง
ของโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก)

The Results of The Administration Educational School in Malayu Model to
The Local Sufficiency School Towards Thessabal 2 School
(Ban Malayubangkok)

ทองมัน สิทธิกัน¹

Thongman Sitthikan¹

Corresponding Author E-mail: nine.0002@hotmail.com

Received: 2022-03-05; Revised: 2022-04-10; Accepted: 2022-08-03

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการผลการบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดล ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะทำงาน และผู้ทรงคุณวุฒิ รวมจำนวน 82 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา 2) เพื่อออกแบบและสร้างรูปแบบผลการบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดล ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบประเมินรูปแบบวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดล ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และคณะทำงาน รวมจำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดล ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะทำงาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน รวมจำนวน 444 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารสถานศึกษา พบว่า การบริหารโรงเรียนเกิดจากปัญหาด้านบริหารจัดการสถานศึกษา 2) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดลสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น ประกอบด้วย (1) M : 4 M Production Process (2) E- Enhancement And Integration (3) L : Local Sefficiency Economy school (4) A : Ability (5) Y : Yield และ (6) U : United มีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) การทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดล พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และ 4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนคณะทำงาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น, มลายูโมเดล

¹ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา, โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก)

¹ Deputy Director of the School, Thessabal 2 School (Ban Malayubangkok)

Abstract

The purposes of this study were 1) to study the current condition, problems and needs of educational institution administration in the Malayu model. The data providers were the basic education committees, working groups and experts, a total of 82 research instruments were interviewed, data were analyzed by content analysis, 2) to design and create a model for the outcomes of the Malay educational Institution Management model the informant is 5 experts. Tools used in the research. model assessment form the data were analyzed by using the mean and standard deviation, 3) to experiment with the Malayu school management model, the data provider was the deputy director of academic affairs and a total of 20 working groups. The research tools were as follows: model assessment form analyze the data by finding the mean and standard deviation and 4) to assess the satisfaction towards The Malay School Administration Model The data providers were the basic education committees, working groups, students and students' parents, totaling 444 people. Data were analyzed by percentage, mean and standard deviation. The results showed that:

1) Current condition Problems and needs in school administration found that school administration was caused by problems in school administration. 2) The model of educational institution management in the Malayu model towards becoming a local sufficiency school consists of (1) M :4 M Production Process (2) E- Enhancement and Integration (3) L : Local Sufficiency Economy School (4) A : Ability (5) Y : Yield and (6) U : United, is overall appropriate at a high level. 3) The experimental use of the Malayu school management model, found that the aspect with the highest mean was school administration and the aspect with the lowest average was the personnel development of educational institutions. 4) The committee of basic education institutions had the highest satisfaction with the educational style of school administration, while the working group, students and parents were at a high level.

Keywords: School Administration, Local Sufficiency School, Malayu Model

บทนำ

การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น กล่าวคือ ต้องสร้างพื้นฐานความพหุมี พหุภิน พหุใช้ของประชาชน ส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป จากพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 พระราชทานวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2560)

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราช ดำรัสชี้แนะทางการดำเนินชีวิต แก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 42 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และ ภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และนอกจากนี้ “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาชี้ถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชน ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้ “เศรษฐกิจพอเพียง” ยังเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ไปสู่ความเจริญก้าวหน้า พร้อมกับความสุขและมั่นคง เมื่อนำไปใช้บริหารจัดการตนเอง และภารกิจที่บุคคลนั้นกำลังกระทำอยู่ อย่างสม่ำเสมอ ย่อมสำเร็จประโยชน์และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (ศูนย์สถานศึกษาพอเพียงมูลนิธิยุวสถิรคุณ. 2560: 1 - 2)

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศ พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนามตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติ

มั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2561)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ฉบับนี้ขึ้น เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ พัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดีมีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับทพญญูติของรัฐธรรมาญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก) จังหวัดยะลา มีแผนพัฒนายุทธศาสตร์การศึกษาและมีแผนปฏิบัติการ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจเพื่อการพัฒนาและมีเป้าประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งได้กำหนดกิจกรรม/โครงการ ตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ใช้หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของผู้เรียน และได้ใช้นโยบายหรือยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นปทัสถานเพื่อการบริหารปฏิบัติงานให้เป็นระบบ กล่าวคือ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น มีแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาในระบบ แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและแนวทางการพัฒนา การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวมาจากแนวคิดที่ว่า การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนทุกคน โดยโรงเรียนสามารถจัดหาและให้บริการแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายตามความต้องการและตามศักยภาพของเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นให้เป็นคนดี มีความรู้ มีทักษะ มีงานอาชีพที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีความสุข ก็จะยิ่งส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน และคุณภาพการศึกษามากยิ่งขึ้น ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ทั้งสภาพบริบทสิ่งแวดล้อมภายใน และสภาพบริบทสิ่งแวดล้อมภายนอกของโรงเรียน ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญที่ต้องต่อยอดกิจกรรมดังกล่าว โดยออกแบบการบริหารสถานศึกษาได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการจัดการศึกษาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรเพิ่มเติม และแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระต่าง ๆ ทุกระดับชั้น ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้ รวมถึงผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละระดับชั้น นอกจากนี้โรงเรียนได้จัดทำโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมและฝึกปฏิบัติ ได้แก่ โครงการทำดีมีอาชีพ (หลักสูตรท้องถิ่นเศรษฐกิจพอเพียง) โครงการออมทรัพย์ตามพระราชดำริฯ โครงการทรัพยากรรีไซเคิล โครงการอาหารกลางวัน โครงการสหกรณ์โรงเรียน โครงการนิเทศภายในโรงเรียน โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โครงการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมตลาดนัดโรงเรียน ข้างต้น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข เป็นคนคุณภาพของสังคม สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงตระหนักถึงความจำเป็นที่จะสืบสานคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าจึงเป็นการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนา (Research and Development) โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการนำข้อมูลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดลสู่โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นนาร่อง ของโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก) เพื่อจะได้เป็นสารสนเทศข้อมูลเบื้องต้นนำมาดำเนินกิจกรรมและกำหนดทิศทางการพัฒนาให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืนต่อไป ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เน้นการมีส่วนร่วมในการประเมินของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้สามารถตอบสนองนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนได้ด้วยดี และให้สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาของเทศบาลนครยะลา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารสถานศึกษาแบบมัลติโมเดลสู่โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นนาร่อง ของโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก)
2. เพื่อออกแบบ และสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมัลติโมเดลสู่โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นนาร่อง ของโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก)
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมัลติโมเดลสู่โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นนาร่อง ของโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก)
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะทำงาน นักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาแบบมัลติโมเดล สู่โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นนาร่อง ของโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก)

การทบทวนวรรณกรรม

โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น

แนวทางการดำเนินโครงการโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น (Local Sufficiency School: LSS) ในโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะขับเคลื่อน พื้นฟูความเชื่อมั่น ควบคู่กับการสร้างเสถียรภาพ ด้านเศรษฐกิจ การเมือง ความมั่นคง สังคม และวัฒนธรรม โดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และได้กำหนด แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ. 2557 – 2560) เพื่อขับเคลื่อน การพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านต่าง ๆ จำนวน 7 ยุทธศาสตร์ โดยให้บูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาให้เป็นไปตามกรอบการดำเนินงาน ในทิศทางเดียวกัน โดยในยุทธศาสตร์ที่ 2: ส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษา โดยมุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจของพอเพียง

แนวทางการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทาน ไว้ให้กับปวงชนชาวไทยเพื่อเป็นรากฐานของวิถีคิดและวิถีปฏิบัติในการดำเนินชีวิต โดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นหลักการที่ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ คือ ความมีเหตุผล พอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน ประการแรกคือ ความมีเหตุผล โดยหลักการทั้ง 3 ประการนี้ ต้องวางอยู่บนฐานของ ความรู้และคุณธรรม เงื่อนไขความรู้ คือการจะทําสິงใดจะต้องมีความรู้ ทั้งทางภูมิสังคมของตนเอง ความรู้ทางวิชาการ และความรู้ที่ได้จากประสบการณ์สั่งสมสืบทอดกันมา จะต้องคิดพิจารณาสิ่งต่าง ๆ โดยวางอยู่บนหลักการทางวิชาการ และเงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง จุดมุ่งหมายในการกระทำสิ่งต่าง ๆ นั้น ต้องพึงระลึกถึงหลักศีลธรรม โดยจะต้องไม่ทำให้ตนเอง และผู้อื่นเดือดร้อน ยึดถือเอาประโยชน์ ส่วนรวมเป็นหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทาง การดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปีและได้ทรงเน้นย้ำแนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาทโดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตการป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤตและให้สามารถ ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียรมีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็น

อย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550 อ้างถึงใน ภริญา โพธิพิทักษ์, และคณะ. 2562: 33)

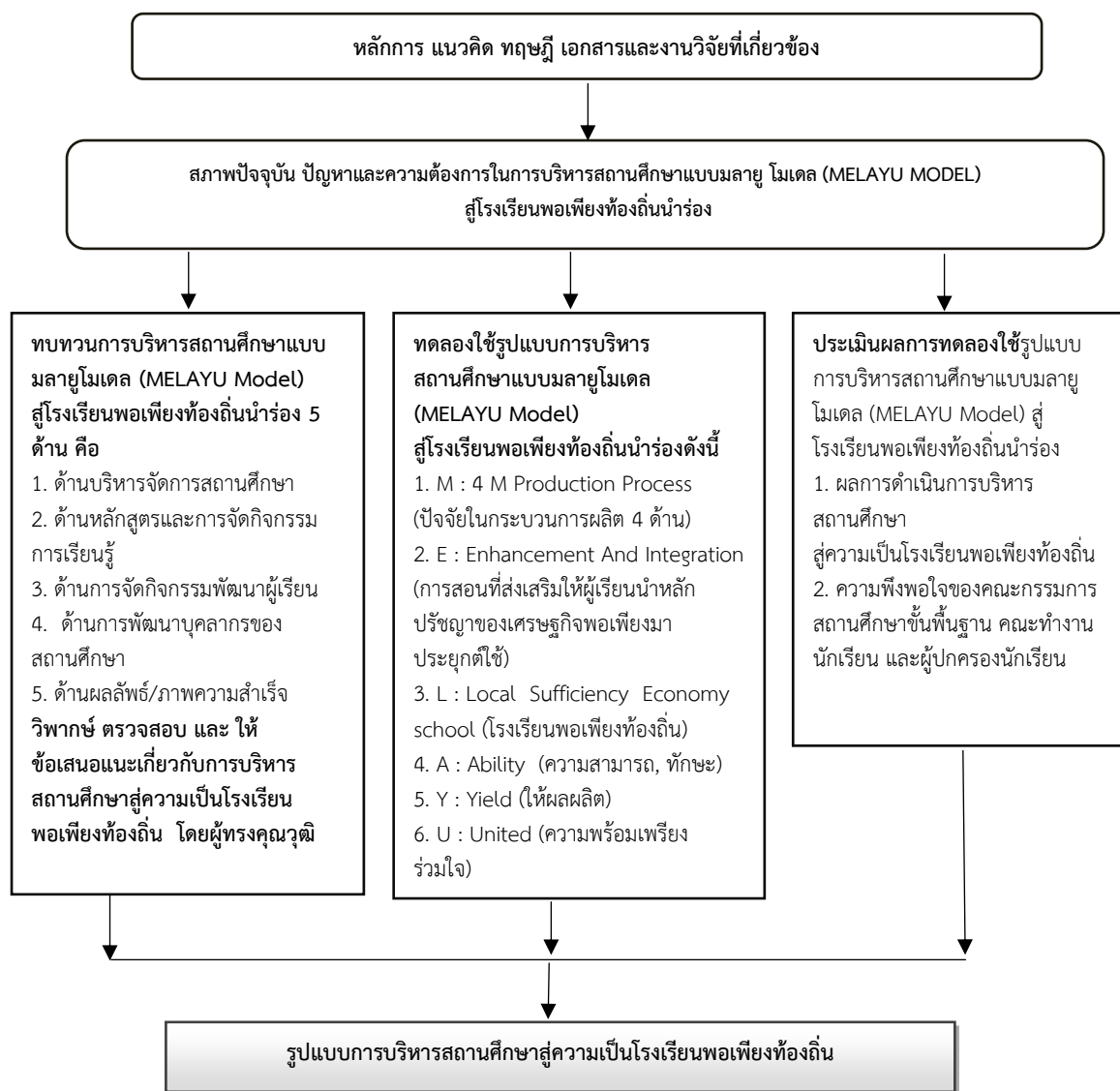
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงได้จัดโครงการ โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น (Local Sufficiency School: LSS) ให้กับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการทรงงานรวมถึงพระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยมีเป้าหมายที่จะสร้างนักเรียนให้เป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขที่มีสำนึกรักในท้องถิ่นของตนเองและสามารถดำเนินชีวิตโดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้

การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างจริงจัง จะส่งผลให้การพัฒนาประเทศก้าวหน้าไป อย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี อันจะนำไปสู่ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ในสังคมไทย” ทุกคนสามารถนำหลักปรัชญา มาเป็นหลัก ปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้ ไม่ใช่เฉพาะในหมู่คนจน หรือเกษตรกร โดยต้อง “ระเบิดจากข้างใน” คือ การเกิดจิตสำนึกมีความศรัทธาเชื่อมั่น เห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วจึงขยายไปสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป ดังนั้น เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน เป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน สามารถประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน เป็นแนวการทำกิจกรรมเสริมในโรงเรียน กิจกรรมชุมชนแบบมีส่วนร่วม การพึ่งตนเองเป็นหลัก ที่เน้นความสมดุลทั้ง 3 คุณลักษณะ คือ พอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน เป็นกระบวนการสร้างคนให้กับสังคมที่เป็นคนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มีชีวิตดี วิธีการควบคุมตนเองในการตัดสินใจ ดำเนินชีวิต หรือตัดสินใจในกำหนดตนเอง ให้มีจิตใจเข้มแข็งอดทนต่อสิ่งยั่วยุมีจิตสำนึกที่ดี ใจกว้างมีเหตุผล มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก โดยสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นในตัวครูและนักเรียน โรงเรียนจะจัดกระบวนการเรียนรู้ สร้างคนด้านการทำงานเป็นทีม ทักษะการประสานงาน ประสานเครือข่ายสร้างความพร้อมที่จะทำงานการจัดการกิจกรรมโครงการเน้นความพอเพียงที่เกิดจากรากฐาน ทรัพยากรที่มีในโรงเรียนและในชุมชน พยายามจัดระบบรายได้ที่มีให้สมดุลกับรายจ่ายอย่างมีเหตุผล ประหยัดเก็บออมเงินและแบ่งปันผู้อื่น รู้จักใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรม ภูมิปัญญาที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและในชุมชน ฝึกฝนการใช้ทรัพยากรอย่างฉลาด สร้างสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เน้นการคิดวิเคราะห์ และจัดการอย่างฉลาดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (ลัญจกร นิลกาญจน์, และคณะ. 2560 อ้างถึงใน ภริญา โพธิพิทักษ์, และคณะ. 2562: 33 - 34)

จุดมุ่งหมายในการบริหารสถานศึกษาแบบมัลติโมเดลสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นนาร่อง ของโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก)

โรงเรียนได้มีความตระหนัก และเห็นคุณค่าของการสร้างเสริมลักษณะนิสัยในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยจุดมุ่งหมายดังนี้ 1) ให้ผู้เรียนมีทักษะในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง คือ มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งมีความสามารถในการชี้ให้เห็นถึงสำคัญในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง และสามารถ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีวิจารณญาณ บนหลักการของความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน โดยมีความรู้และคุณธรรมกำกับเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต และการปฏิบัติภารกิจหน้าที่เพื่อเจริญก้าวหน้า ไปอย่างสมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม 2) ให้ผู้เรียนตระหนักในสำคัญในการสืบสานสร้างสรรค์ความเป็นท้องถิ่นและความเป็นไทยโดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรอบรู้ในประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและมีความห่วงใยในทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังตระหนักในสำคัญในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และคุณค่าของค่านิยมและลักษณะของความเป็นไทยภายใต้วัฒนธรรมอันดีงามและระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นพระประมุข โดยยกย่อง เทิดทูนในสถาบันหลักของชาติ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ 3) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน คือการที่ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ หรือความสามารถของตนเองหรือของกลุ่ม เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาชุมชนของตนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งในรูปแบบของการแก้ไข ปัญหา หรือการพัฒนาต่อยอดสิ่งที่ชุมชนดำเนินการอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น โดยการปลูกจิตสำนึกของการแบ่งปันให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ส่วนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

คณะทำงานโรงเรียนเทศบาล 2 จำนวน 62 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเทศบาล 2 จำนวน 15 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ โดยการระดมความคิด (Brain storming)

วิธีรวบรวมข้อมูล

โดยการจัดประชุมระดมความคิดของผู้ให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ส่วนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารสถานศึกษาแบบมัลติโมเดล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

คณะกรรมการโรงเรียนเทศบาล 2 จำนวน 62 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเทศบาล 2 จำนวน 15 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ โดยการระดมความคิด (Brain storming)

วิธีรวบรวมข้อมูล

โดยการจัดประชุมระดมความคิดของผู้ให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ส่วนที่ 2 ออกแบบ และสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมัลติ โมเดล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน การได้มาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบมัลติโมเดล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบ การบริหารสถานศึกษาแบบมัลติ โมเดล

วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดประชุมผู้ให้ข้อมูลออกแบบและสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมัลติโมเดล และนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นไปประเมินความเหมาะสม

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมัลติ โมเดล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน และคณะกรรมการผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นนำร่อง ของโรงเรียน จำนวน 19 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบ การบริหารสถานศึกษาแบบมัลติ โมเดล

วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำไปรูปแบบการบริหารสถานศึกษา แบบมัลติโมเดล ไปทดลองใช้ในสถานศึกษา และประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมัลติโมเดล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะทำงาน นักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาแบบมัลติ โมเดล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน คณะทำงาน จำนวน 59 คน นักเรียน จำนวน 185 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 185 คน และรวมทั้งสิ้น จำนวน 444 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบประเมินความพึงพอใจ

วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบประเมินความพึงพอใจไปให้ผู้ให้ข้อมูลประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมัลติโมเดล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น ของโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก) พบว่า เกิดจากปัญหาหลาย ๆ ด้าน ดังต่อไปนี้ ด้านบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า ครูไม่เข้าใจหลักสูตรที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ตอบสนองความต้องการและความสามารถของนักเรียน ทั้งการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลภายในโรงเรียนไม่สม่ำเสมอ ขาดการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พบว่า กระบวนการเรียนรู้ไม่ตอบสนองต่อเป้าหมายของหลักสูตร ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน การผลิตสื่อยังมีไม่เพียงพอกับความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนยังไม่ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนยังมีน้อย การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการดูแลไม่ทั่วถึงและไม่เพียงพอต่อการพัฒนาบุคลากร พบว่า ครูใช้วิธีการสอนแบบเดิม ๆ ไม่ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนส่วนใหญ่ไม่ได้ตระหนักถึงเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง ขาดความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการจัดกิจกรรม/โครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. รูปแบบผลการบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดล โดยมีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารสถานศึกษา มีการดำเนินงาน ใน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการดำเนินงาน ใน 3 ด้าน คือ การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการวัดและการประเมินผล 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดล พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา จำแนกรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารสถานศึกษา เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่า ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบทุกด้านเท่ากันในทุกองค์ประกอบคือ นโยบาย วิชาการ งบประมาณและการบริหารทั่วไป ด้านหลักสูตรและการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะทำงาน นักเรียน และผู้ปกครอง นักเรียนที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดล พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนคณะทำงาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดล สู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นน่าร้อง โดยการระดมความคิดของคณะทำงาน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก) พบว่า ในการบริหารโรงเรียนเกิดจากปัญหาหลาย ๆ ด้าน กล่าวคือ ด้านบริหารจัดการสถานศึกษา ครูไม่เข้าใจหลักสูตรที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ตอบสนองความต้องการและความสามารถของนักเรียน ทั้งการนิเทศ ติดตามและประเมินผลภายในโรงเรียนไม่สม่ำเสมอขาดการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พบว่า กระบวนการเรียนรู้ไม่ตอบสนองต่อเป้าหมายของหลักสูตรขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ตลอดจนการผลิตสื่อยังมีไม่เพียงพอกับความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนยังไม่ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนยังมีน้อย การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการดูแลไม่

ทั่วถึงและไม่เพียงพอ และด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่า ครูใช้วิธีการสอนแบบเดิม ๆ ไม่ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนส่วนใหญ่ ไม่ได้ตระหนักถึงเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง ขาดความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการจัดกิจกรรม/โครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนาวรัตน์ นาคพงษ์ (2555) ศึกษาวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกำแพงเพชรโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกำแพงเพชรโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ส่วนใหญ่ดำเนินการในด้านการวางแผน สถานศึกษามีการนำข้อมูล มาใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกมีหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานและสถานศึกษามีการพิจารณาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาเพื่อให้การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาได้ผลดียิ่งขึ้น ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ขาดการกำหนดนโยบายการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสถานศึกษาการติดตามและประเมินผลไม่ต่อเนื่องและการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขขยายผลและเผยแพร่ยังไม่มีการดำเนินการเชิงประจักษ์

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดล สู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นน่าร้อง ของโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก) ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยสังเคราะห์รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดลสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น อันประกอบด้วย 1) M : 4 M Production Process (ปัจจัยในกระบวนการผลิต 4 ด้าน) 2) E- Enhancement And Integration (การสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้) 3) L : Local Sufficiency Economy school (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) 4) A : Ability (ความสามารถ, ทักษะ) 5) Y : Yield (ให้ผลผลิต) 6) U : United (โครงสร้าง, ความมั่นคง) ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านผลลัพธ์/ความสำเร็จ พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นของโรงเรียน มีความตรงและความเหมาะสมมากสำหรับนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีผลผลิต (Outputs) ตามที่คาดหวังของการดำเนินงานในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นที่มีการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น และมีผลลัพธ์ (Outcomes) ที่เป็นที่ยอมรับของการดำเนินการ กล่าวคือ มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุนการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการกำหนดนโยบาย พัฒนาบุคลากร และจัดระบบการนิเทศภายในให้สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้สู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน สอดคล้องกับ นภาพร มูลเมือง (2564) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนพานทองสาขานุบาลณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนพานทองสาขานุบาลณ์ จังหวัดชลบุรี ได้แก่ หมายถึง การบริหารตามองค์ประกอบตามทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) ประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 ส่วน คือ ส่วนนำระบบการบริหารแบบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การนำรูปแบบไปใช้ การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จและข้อจำกัดมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใน 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนา ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จของโรงเรียนพานทองสาขานุบาลณ์ จังหวัดชลบุรี มีผลการประเมินด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความถูกต้องของรูปแบบ และด้านความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับ เบญจมาพร โยเกษม (2558) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 พบว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านวิชาการมี 10 ขั้นตอน ด้านงบประมาณ มี 10 ขั้นตอน และด้านบริหารทั่วไปมี 9 ขั้นตอน โดยรูปแบบทั้ง 4 ด้านมุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอนตามความเหมาะสมและภูมิสังคมของแต่ละสถานศึกษา

3. การทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดล ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นน่าร้อง ของโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก) ผู้วิจัยอภิปราย ดังนี้การบริหารจัดการสถานศึกษาครั้งนี้เป็นการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาจัดการศึกษาที่มุ่งการบริหารงานด้วยระบบคุณภาพ (PDCA)

ใน 5 ด้าน กล่าวคือ ด้านวิชาการ ที่พบว่า โรงเรียนมีแผนปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณที่สอดคล้องกับนโยบาย มีกิจกรรมที่เหมาะสม เช่น โครงการอบรมทรัพยากรตามพระราชดำริ โครงการลดหย่อนโรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงมีการจัดทำแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร (เลี้ยงสัตว์/ปลูกพืช) กิจกรรมทรัพยากรรีไซเคิล และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการเป็นนโยบาย ให้ความสำคัญท้องถิ่น การมีส่วนร่วม ความเป็นไทย และชุมชน ซึ่งปรากฏในวิสัยทัศน์โรงเรียนในการ “ปลูกจิตสำนึก” เพื่อให้ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีความตระหนัก และร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ ด้านอาคารสถานที่ พบว่า มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การจัดทำแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้ การใช้อาคารสถานที่อย่างประหยัด คำนึงถึงคุณค่า เกิดประโยชน์สูงสุด ด้านงบประมาณ พบว่า มีการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และติดตามผล/รายงานผลการใช้งบประมาณแก่ ผู้ที่เกี่ยวข้อง การใช้งบประมาณตามแผนที่กำหนดไว้ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณเป็นระยะ ๆ อย่างเป็นระบบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้จัดทำแผนร่วมกับชุมชน มีการให้บริการสถานที่แก่ชุมชนเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การนำชุมชนสู่โรงเรียนและนำโรงเรียนสู่ชุมชน มีการจัดกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับชุมชน การระดมทรัพยากรร่วมกับชุมชนเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ซึ่งโรงเรียนมีบทบาทสำคัญที่ส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับสถานศึกษาและสถาบันอื่นในชุมชน และท้องถิ่นเป็นเครื่องมือเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้บรรลุจุดหมายเดียวกันตามที่กำหนดไว้ หลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการบริหารหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า มีการนิเทศติดตาม ประเมินผล การนำหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และนำผลการนิเทศติดตามประเมินผล ไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ในทุกระดับชั้นและครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้/รายวิชา และสามารถนำไปเผยแพร่เป็นแบบอย่างได้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้มีการจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างสอดคล้องตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรมส่งเสริมการวางแผนชีวิต มีการดูแลช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน มีการสรุปรายงานผลการแก้ไขปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนและสาธารณประโยชน์ตามความสนใจของผู้เรียนครอบคลุมทุกระดับชั้นที่เปิดสอนการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ได้มีแผนงาน โครงการพัฒนาบุคลากร เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของหลักเศรษฐกิจพอเพียง บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน มีการขยายผลการดำเนินงานแก่ผู้เกี่ยวข้อง มีการพิจารณาร่วมกัน เพื่อพัฒนาการดำเนินโครงการกิจกรรมพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมให้มีทักษะการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการรายงาน/แจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบถึงผลการแก้ไข/ปรับปรุง/พัฒนาโครงการกิจกรรม พัฒนาบุคลากรตามที่ได้ดำเนินการ มีการปฏิบัติตามเกณฑ์คุณภาพ 2 โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากบุคลากรของสถานศึกษาและชุมชน สอดคล้องกับ รัตนา หลวงกลาง, และคณะ (2558) ที่ได้ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนา และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุด

นอกจากนี้ ผลลัพธ์และความสำเร็จของโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก) ภายหลังการได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการ พบจุดเด่น กล่าวคือ โรงเรียนเป็นสถานศึกษาสะอาด เป็นระเบียบ รมรื่นปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ให้ความสำคัญกับความเป็นท้องถิ่น ความเป็นไทย และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และบุคลากรรวมถึงผู้เรียน มีการแบ่งปัน สามัคคี ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน รวมถึงมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ความสำคัญกับความเป็นท้องถิ่น ความเป็นไทย และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติตนอย่างเป็นเหตุเป็นผล พอประมาณกับศักยภาพของตนและสอดคล้องกับ

ภูมิสังคม รวมถึงการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ให้กับตนเอง และสถานศึกษา ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้คุณธรรมนำความรู้ในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับ กานต์ชนิด ต๊ะนัย (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในโรงเรียนบ้านเทิดไทยอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่า การน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในโรงเรียนบ้านเทิดไทย นั้นในด้านการวางแผน การลงมือปฏิบัติ การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานและการแก้ไขปรับปรุง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการการปลูกฝังค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดกับนักเรียนให้มาก คณะครูและบุคลากรในสถานศึกษาควรได้รับการอบรมสัมมนาหรือศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งให้ครูได้ตระหนักถึง ความสำคัญของการปฏิบัติตนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้วย

4. การประเมินความพึงพอใจต่อการบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดล สู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น นำร่อง ของโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก) ซึ่งในที่นี้เน้นการประเมินความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะทำงาน นักเรียนและผู้ปกครอง พบว่า ความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดล สู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นนำร่อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ นภาพร มูลเมือง (2564) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนพานทองสภานุพัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 พบว่า ความพึงพอใจที่เกิดจากการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนพานทองสภานุพัฒน์ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ กนกภรณ์ รัตนยิ่ง (2558) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 4 (ธนวิถี) จังหวัดยะลา ผลการประเมินความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง ต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า มีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทุกรายการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมลายูโมเดล สู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นนำร่อง และระดมจัดสรรทรัพยากรการบริหารและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

1.2 ควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการผลิตสื่อการสอน การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีในท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน และสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงให้บุคลากรครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง นักเรียน บุคลากรฝ่ายสนับสนุนการสอน และวิทยากรท้องถิ่นให้เข้าใจก่อนการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งจัดให้มีครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำ และให้มีการติดตามผลการดำเนินงานเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ การใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

1.3 ควรพัฒนาหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและบริบท และทำการเผยแพร่ผลการประเมินหลักสูตรให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงต่อไปในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา รวมถึงแนวทางการพัฒนารูปแบบการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่บริบทสังคมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนใต้ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการบริหารจัดการในสถานศึกษา

2.2 การศึกษาในครั้งต่อไปควรศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการบริหารจัดการในสถานศึกษา

2.3 การศึกษาในครั้งต่อไปควรศึกษาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่บริบทสังคมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนใต้

2.4 การศึกษาในครั้งต่อไปควรศึกษาสถานศึกษาหรือหน่วยงาน ที่ประสบความสำเร็จที่น่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ แล้วถอดบทเรียนให้สามารถนำไปเป็นโรงเรียนต้นแบบในการพัฒนาต่อยอดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ได้

2.5 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนต้นแบบของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา

2.6 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องความต้องการและแนวทางส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กนกภรณ์ รัตนยิ่ง. (2558). รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 4 (ธนวิถี) จังหวัดยะลา. ยะลา: โรงเรียนเทศบาล 4 (ธนวิถี).
- กานต์ชนิต ต๊ะนัย. (2551). การน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในโรงเรียนบ้านเทิดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- นภาพร มูลเมือง. (2564). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนพานทอง สภาชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 6(1), 71 – 81.
- เนาวรัตน์ นาคพงษ์. (2555). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกำแพงเพชรโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารศึกษาศาสตร์, 14(3), 49.
- เบญจมาพร โยเกษม. (2558). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ภิรญา โพธิ์พิทักษ์, และคณะ. (2562). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2(1), 31 – 46.
- รัตนา หลวงกลาง, และคณะ. (2558). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 9, 589 – 600.
- ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). คู่มือวิทยากรในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง Version 3.3. กรุงเทพฯ: ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2560). คู่มือตัวอย่างความสำเร็จการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประเภทธุรกิจ ขนาดย่อม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). (ม.ป.ท.): แอ็บโซลูท มั่งคั่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580: ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา/ สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.